

totam colligere potuit historiam : & frequens est etiam numerum pro numero ponere. Quanquam autem verè ac solus sanctus, verus filius, verum virgultum Christus extiterit, illi tamen ab educatione, quæ in Nazareth fuit, nomen inditum verisimile est, respondere euentu ipsius nominis significationi.

CAPVT TERTIVM.

Ioannes Baptista per pœnitentiam plurimos ad Christi notitiam incitat, quibus baptizatis, CHRISTVM baptizat, in cuius baptifimo, trinitatis manifestam cognouit assertio- nem & testimonium.

I *†* N diebus autem illis, venit Ioannes Baptista prædicans in deserto Iudææ, & dicens: *†* Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum.

Matthæus duobus primis capitibus de Christi tantum infantia, & eius in mundum ingressu tractauit: & Ioannes vsque ad trigessimum Christi ætatis annum, non apparuit prædicans, vnde mirum videatur, quomodo nunc dicat Matthæus: In diebus illis venit Ioannes Baptista, prædicans in deserto Iudææ, vnde putem Matthæum scribentem, in diebus illis, simpliciter ad tempus Christi retulisse, vt sit sensus: In diebus autem Christi venit Ioannes, in deserto Iudææ. Cùm Lucas pro hoc habeat: Et venit in omnem regionem Iordanis: videtur desertum intelligendum, regio illa finitima Iordani, vasta quidem illa & paucis habitata colonis, cuiusmodi apud nos sunt multa loca vocata *les landes*. Huiusmodi autem deserta, arbitror eadem fuisse, quæ Lucas vocat montana Iudææ. Duo itaq; deserta innuit vnum interius, à quo iuxta Lucam venit Ioannes, alterum circa Iordanem erat, ad quos venit, vt innuit Matthæus. Appropinquabit enim regnum cœlorum. Vide quot modis in scriptura regnum cœlorum sumatur. Hic autem vel tempus gratiæ, vel Christum ipsum significat, vt regnum pro Rege sumatur. Longè autem erat ab his regnum cœlorum ante Christum: nondum aperta illis per eum ianua erat. Quod autem ait: Appropinquauit regnũ cœlorum. Ideoq; pœnitentiam agite: id est, quod

B sanctus

† Luc.

3. a.

Ioan. i. b.

† 23. q.

4. ca.

Hæc aut.

33. q. 2. ca.

Audiui-

mus.

*Ro. 13. d. sanctus Paulus dicit ad Roma. 13. ✠ Nox præcessit, dies autem appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis.

Hic est enim, qui dictus est per Isaiam prophetam, dicens: ✠ Isa. 40. *tem: ✠ Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.*

Zach. 1. a. De Ioanne prædixisse Isaiam testatur Matthæus, dicens: De conf. Hic est enim de quo dictum est per Isaiam prophetam. Tum dist. 4. ca. quia verba propheta: Parate viam Dñi, &c. Primus Ioannes ad Euangelium negocium transtulit. Quod autem nerabatur legimus: Vox clamantis in deserto, parate vias Domini, rectas facite Luc. 3. b. in solitudine semitas Dei nostri. Et fortasse sic punctualoan. 1. a. tum erat apud Matthæum, sed aliter obtinuit vsus.

Ipsè autem Ioannes, habebat vestimenta de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos. Esca autem eius erat, locustæ & mel syluestre.

Pilis camelorum vestis adtexta, peregrinū istius prophetæ prædicationis habitum designat, cū exuuijs immundarum pecudū, quibus pares existimamur, Christi prædicator induitur. Cibus eius erant locustæ. Locustis animalibus victitasse Parthos, imò et in delitijs illis fuisse, testatur Plini. lib. 11. cap. 29. & lib. 6. cap. 30. Nec est quod miremur Ioannē Baptistam, locustis vsus pro cibo, cū in lege Moyse, Leuiti. 11. Inter mundos cibos quædā numerentur genera locustarū. Theophylact. putat locustas dici, herbæ aut fruticis agrestis genus, quod est verisimilius. Hic multi sudant: nonnulli, vt doceat nullū fuisse Ioanni vitæ, victus, vestitusq; delectum, sed eadem est iste, iisdē fuisse vestitū, quibus sua ætate eius loci homines: quasi qui futurus erat præco Dñi, nulla etiā exterioris vitæ sanctimonia vulgo præstaret: cū ab austeritate vestitus etiam, eū cōmendat Dñs Matt 11. ✠ Quid existis in desertum videre? Hominem mollibus vestitus? Neq; enim nominatim, id de Ioanne CHRISTVS diceret, si idem cum reliquis ei vestimenti genus fuisset. Tunc exhibet ad illum Ierosolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Iordane confitentes peccata sua.

Sic de eo Malachias, & Gabriel prædixerat: Et multos filios Israël cõuertet ad Dñm Deũ ipsorũ: Confitentur peccata sua. Perperã hic agit, qui hoc interpretatur: profitebãtur se peccatores esse. Quorsum enim illud opus est eos confiteri, cũ nemo nesciat peccatores esse oēs homines. Aliud est enim confiteri se peccator esse, aliud peccata sua cõfiteri. Nã quòd in primitiua ecclesia nõ modo se peccatores cõfiterentur, sed peccata ipsi sua declararent, testatur Paulus, Act. 19. ¶ Multisq; creditum veniebant confitentes & annunciantes actus suos. * Act. 19. d

Videntes autẽ multos Phariseorum et Sadducæorum venientes ad baptismum suum, dixit eis: ¶ Progenies viperarum, quis demonstrauit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitentiae. ¶ Io. 3. c. Luc. 3. b

De quatuor sectis Iudæorũ, vide Iosephum de bello Iudaico, lib. 2. ca. 7. & antiquitatum lib. 13. ca. 9. & lib. 18. ca. 2. Pharisei, Sadducæi, Esseni, & Nazaræi: Horũ, Pharisei quædã, at non omnia fato tribuunt, quædã verò in sua potestate esse aiunt, vt vel fiant vel non fiant. Esseni verò omnia in fati potestate esse affirmant, nec quicquã hominibus præter fati decretum accidere. At Sadducæi fatum omnino negant, & è rebus tollunt, dicentes: nihil fataliter euenire hominibus, & omnia in nostra ipsorum esse potestate, vt tam scelicitatis nobis ipsi authores simus, quã infortunij, si deteriora consilia secuti fuerimus. Hi verò, soli mortale dicunt animam. Nazaræi verò Deo deuoti dicuntur, qui ex voto se consecrant, capillũ alentes, & vinũ nõ gustantes: qui cũ capillũ consecrant, victimæ eorum sacerdotibus cedunt. Progenies viperarũ. Quia soliti erãt gloriari de profapia, vt retundat eorũ gloriationem, de generis nobilitate, progenies viperarũ vocat: patribus quippe eorũ, nihil venenosius aut crudelius: Aut progenies viperarum vocat, quia vtĩ viperæ filij, dũ matris vterũ egredi volũt, tarditatis impatientes, matrem occidunt: Ita ipsi eorũ patrẽ Christũ occidere moliebãtur & tandẽ occiderunt. Quis inquit, demonstrauit vobis fugere à vëtura ira? Id est, cũ male sitis instituti, & more patrũ vestrorũ viperinorũ educati, quis vos docuit ab ira Dei, & vltima declinare, &

ad meliorem frugem reuerti? Illud enim (quis) admirantis est, venturam autem iram, nouissimi iudicij, & inferni pœnâ intellexit. Nô enim placet quod quidam hic, per venturam iram intellexit excidium gentis Iudæorum, quandoquidem nec illi omnes qui à Ioanne baptizati sunt, fideles manserunt, & fortasse eorû multû in excidio Ierosolymitano perierunt. Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ. Quia Pharisei in specie tantum probi, dicunt & non faciunt, vt illis Ioannes exprobrat: Si vos inquit, veteris vitæ pœnitet, & ad meliorem frugem reuerti vultis, facite fructus qui deceant pœnitentes, id est, contraria ijs quæ facere solebatis. Inani generis nobilitate gloriabamini fucatis vestris operibus, & non solida virtute nitebamini, nunc nihili vestram gloriam ducite, & quæ solidè vereque bona sunt amplexamini. Non est autem intelligendum, cum ait: facite fructus dignos pœnitentiæ, pœnitentiâ dignos. Digna sunt enim pœnitentiâ prima opera, digna inquam, à quibus respiscamus. Sensus ergo est: facite fructus pœnitentiæ dignos, id est, rationabiles ac iustos & decentes, & vt Græci habent, ἀγίς, rationi consentaneos.

Et ne velitis dicere intra vos: patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quoniam potens est Deus, de lapidibus istis suscitare filios Abraham.

Id est, nolite gloriari de patrum nobilitate & sanctitate. A qua gloriatione, vt illos auerteret, rectè ab initio vocauit eos progeniem viperarum. Et non modò non gloriamini, sed neque fiducia promissionem, quas illi à patribus Dominus fecit, nimis fidite, quasi non vos peruersè agentes, & mandata eius spernentes abiecturus sit Deus. Nam etsi verè futurû sit, quod Abraham & semini eius promissit Deus: Nolite putare vos tantum Iudæos in Abrahamæ semine censeri. Nâ & de lapidibus istis, hoc est, gentibus, nunc duro & incircunciso corde, suscitare potest filios Abrahamæ. Neque vt Paulus ait: † Oēs qui ex Israël sunt, hi Israëlita; neq; qui semen sunt Abrahamæ, oēs filij, sed qui opera Abrahamæ faciunt, eiusq; fidem imitantur. Nihil genus vestrû patrumq; fidem moratur Deus, nisi simili fide, similibusque moribus illos referatis.

Ro. 9. b.

‡ *Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur.* ‡ Lu. 3. b.

Prædixit, ne velitis dicere: patrē habemus Abrahā, & ideo fiducia p̄missionis illi factæ, nimiū securi stertere, quasi mali nihil, ob eas p̄missiones vobis possit accedere, iā enim securis ad radicē arboris posita est. Iam propē est tēpus nisi respiscatis, cūm synagoga vestra, funditus ab radice auertatur, vastatore Tito & Romanis. Et quē admodum oīs arbor sterilis, & infructuosa, à perito colo no excinditur & in ignē mittitur: Ita nisi ad meliorem frugem vos redieritis, propē est vestrū excidiū & ruina.

‡ *Ego quidē baptizo vos in aqua in p̄nitentiā, qui autē post me venturus est, fortior me est, cuius nō sum dignus, calceamenta portare. ille vos baptizabit in spiritu sancto et igne.* ‡ Io. 1. d.

Id est, si verē abluī à peccatis quæritis, Christū nō me quærite. Ego quidē vos baptizo aqua, nō quidē peccata vestra tollens, sed eorū vos cōmonefaciens, vt ijs abstinetes verius perfectiusq; abluī queatis à Christo, q me, quanquā natu posterior sit, longē tamē potentior: vosq; nō aqua, quæ sola tantū corpora nouit abluere, sed spiritus sancto & igne, vel generaliter visibili. Illa spiritus sancti immisione in linguis & igne, quæ facta est in die Pētecostes, vel speciali in baptismo cuiusq; cūm & spiri-
tus sanctus infunditur, & aīa charitatis ignis in cuiusq; cordibus accēditur. Nō desunt ibi q distinguāt baptismū spiritus, à baptismo ignis, vt baptismus spiritus sit is quo ferē baptizamur oēs, baptismus autē ignis, dirā sit persecutionis & tribulationis, quo baptizātur martyres.

Cuius ventilabrum in manu sua, et per mundabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igne inextinguibili.

Ventilabrum Christi verbū Euangelij est, quo secer-
nitur triticū à palea, id est, veri credentes ab impijs: qui vniuersitatis hominū areā mūdaturus est, & triticū, hoc est, veros fideles in cœlestis patriæ horreū cōgregaturus est: paleas autē, id est, Infideles, hæreticos, hypocritas, & peruersos Christianos comburet igni inextinguibili: non eo quo baptizat, sed in æternum perdit.

*Tunc venit Iesus à Galilea in Iordanem, ut baptizare-
 † decōse. tur ab eo: Ioannes autem prohibebat eum, dicens: † Ego à
 dist. 4. ca. te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem
 Per aquā. Iesus, dixit ei: Sine modo: sic enim decet nos implere om-
 nem iustitiam. Tunc dimisit eum.*

Præfinito à patre tempore, cum prædicaret in deserto baptizaretq; Ioannes, venit ad eū Iesus, vt ab eo baptizaretur. Quo munere cum se indignū Ioānes censeret, Sine modo, inquit, sic enim decet nos implere oēm iustitiā i. cōsummatam. Est autē consummata iustitia cum quis seruo suo se subijcit: vel omnē iustitiā. i. omnia patris mandata, quæ nos perficere æquum est & iustum.

Baptizatus autem Iesus confestim ascēdit de aqua, & ecce aperti sunt ei cæli: Et vidit spiritum Dei descendentē sicut columbam, et venientem super se. † Et ecce vox de cælis,

‡ 19. di. c. Secundū dicens. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

Mar. 1. b. Dubiū est quo referatur, ei, an ad Ioannē, an ad Christum. Quidā putat ad Ioannem referri: propterea quod

‡ Inf. 17. b. 2. Pet. 1. d. habet Marcus: Et statim ascendens de aqua, vidit cælos apertos, quod ad Ioannē refert: quod tamen ex cōtextu ad Iesum mihi referēdum videtur. Paulō enim antē præcedit, Venit Iesus à Nazareth Galilææ, & baptizatus est à Ioanne in Iordane. Et statim ascendens de aqua vidit cælos apertos, & eo modo qui sequitur, vidit columbā descendentē, & manentē in ipso ^{p. i. r. i. a. v. t. a.} sive ^{i. p. a. v. t. a.} legendum esset in se, Vox patris auditur, & spiritus sanctus descēdit, vt iuxta Hilarium, ex eis quæ consummabatur in Christo, cognosceremus post aquæ lauacrū, & de cælestibus portis sanctum in nos spiritū inuolare, & cælestis nos gloriæ vnctione perfundi, & paternę vocis adoptione, Dei filios fieri, cum ita dispositi in nos sacramēti imaginē ipsis rerū effectibus veritas præfigurauerit.

CAPVT QVARTVM.

CHRISTVS post quadragenarium ieiunium cum diabolo dimicans, super panis, præcipitij, & adorationis tentatione ipsum superauit: Inde pœnitentiam prædicans, piscatores in apostolatū vocat, & varios curat languores.

Tunc